

Laulikusüit Visbokssvitén

Lähemalt
ja kaugemalt

Från när
och fjärran

Idee ja detektiivitöö	Sofia Joons
Idé och detektivarbete	
Harmoniseerimine	Mall Ney, Robert Jürjendal
Harmonisering	
Tõlgus	Sofia Joons, Yngve Rosenblad,
Översättning	Toivo Tomingas, Lauri Õunapuu
Noodid	Helle Suurlaht
Noter	
Kujundus	Piret Miina Roberg
Formgivning	
Nukud	Rannarootsi Muuseum / Aibolands Museum
Dockor	

Sisukord Innehåll

Ja sir opa din auar	4	Su silmadest näen
Jag gick mig ut i lunden	5	Ma läksin metsasallu
Wangi laul	6	Fångens sång
O, varför bad du
om mitt unga hjärta?	8	Oh, miks sa palusid
mu õrna südant?
Noorus on ilus aeg	10	Härlig är ungdomen
Vi gå över daggstänkta berg	12	Me kõnnime kastemärjal mael
Vagabondvalsen	14	Hulkuri valss
Mu isamaa armas	16	Mitt fosterland kära
Uppå källarbacken	18	Keldrikünka peal
Prästens lilla kråka	19	Köstri väike vares
Festn	20	Pidu
På Capri	22	Kord Capri saarel
Boomps-a-daisy!	23	
Där som sädesfälten
böja sig för vinden	24	Seal kus rukkiväli
lagendikul heljub

Laulikusüit „Lähemalt ja kaugemalt“ koosneb lauludest, mida rannarootslased kirjutasid käsitsi oma laulikutesse alates 19. sajandi keskpaigast 20. sajandi keskpaigani. Osade laulude autorid on rannarootslased ja need laulud on murdes või niinimetatud segakeeles (riigirootsi keel segatuna murdesõnadega). Enamik laule on autorilaulud, mis on loodud ja algsest levisid väljaspool rannarootsi saari ja rannikualade rootsikeelseid kogukondi. Pealkiri „Lähemalt ja kaugemalt“ viitab asjaolule, et rannarootslastel olid kultuuriside med nii Rootsiga ja Soome rootsi keelt köneleva elanikkonnaga kui ka eesti keelt rääkivate inimestega Eestis.

Laulikuid koostasid peamiselt noored ja neid saab tölgendada möödunud aegade popmuusikana, miks mitte näiteks Spotify esitusloenditena. Nende sisu ei muude rahvalikuks mitte see, et need oleks koosnenud vaid lauludest, mis olid loodud rannarootsi kogukonnas ja erinesid teiste rahvaste lauludest, vaid laulikulaulud on rahvalikud hoopis selles mõttes, et need olid osa argikultuurist, kus noored laulsid või vahetasid pereringis, küljas või Eesti rootsikeelsetes koolides neid populaarseid laule, millega osa olid uued ja osa juba tuntud. Mõned laulud on kirjutatud üles külaskäikudel väljaspoole rannarootsi alasid Eestis, Soomes või Rootsis.

Laulikusüit on kronoloogilise ülesehitusega. Võime jälgida, kuidas erinevad laulud erinevates keeltes jõuavad lähemalt ja kaugemalt rootsikeelsete lauluhuviliste juurde Eestis. Rootsikeelsed tekstitid oleme praegu tõkinud eesti keelde ja vastupidi. Eestirootslaste laulu- ja tantsupeo korraldajatena loodame, et laulikusüit meelitab koorilauljaid ja kõik teisi lauljaid kakskeelsele avastusretkele ja et kohtume laulude tähe all 6. juulil 2024 Haapsalus.

Sofia Joons

Laulu- ja tantsupeo kunstiline juht

V

Visbokssviten "Från närliggande och fjärran" består av visor, sånger och schlagers som skrivits in för hand av estlandssvenskar i anteckningsböcker från mitten av 1800-talet fram till mitten av 1900-talet. En del av inslagen har författats av estlandssvenskar och är på dialekt eller så kallat blandspråk, rikssvenska uppbländat med dialekt. Det mesta har dock skapats av upphovspersoner och till en början spridits långt från öarna och kustlandskapet i Estland som beboddes av svenska-språkiga. Titeln "Från närliggande och fjärran" anspelar på det faktum att estlandssvenskarna stod i kulturell kontakt både med svenska-språkiga i Sverige och Finland och estniska-språkiga i Estland.

Visböckerna skapades främst av ungdomar och kan ses som flydda tider populärmusik eller varför inte spellistor på till exempel Spotify. Innehållet är inte folkligt i den betydelsen att det består av visor som skapats inom den estlandssvenska gruppen och eller att det skiljer sig från andra gruppars visor. Det folkliga är att visorna ingått i en vardagskultur, där populära visor, ibland nya och ibland redan välkända, sjungits eller bytts bland jämnåriga inom familjen, i byarna eller vid skolor i Estlands svenska-språkiga bygd. En del visor har även skrivits in i visböcker under vistelser utanför svenska-språkig bygd i Estland, Finland eller Sverige.

Visbokssviten är sammansatt kronologiskt. Vi kan därmed följa hur olika sorters visor från närliggande och fjärran på olika språk landat hos de svenska-språkiga sångintresserade i Estland. De svenska texterna har nu blivit översatta till estniska och vice versa. Vi inom Estlandssvenskarnas sång- och dansfests arrangörsgrupp hoppas att visbokssviten ska locka både körsångare och vissångare till tvåspråkiga upptäcktsfärder och att vi möts i sångens tecken i Hapsal 6 juli 2024.

Sofia Joons

Sång- och dansfestens konstnärliga ledare

Ja sir opa din auar Su silmadest näen

Tölge/översättning:
Sofia Joons, Yngve Rosenblad

Am Am Am Em Am A Dm

Ja sir o-pa din au-ar du har en an-nan ker. Ack ske-nas - te ven-nen

6 Dm E Dm E E7 F C A7 Dm Am Dm E7

lil - la, sai vem det tå er? Så vil ja så gja-ne va-ra re-de-lig mot dig, så

13 Am Am Am G Am

len - ge blods - drå - par er var - ma u - di mig.

Ja sir opa din auar
du har en annan ker.
Ack skenaste vennen lilla
Sai vem det tå er?
Så vil ja så gjane
vara redelig mot dig
så lenge blodsråpar
er varma udi mig.

Su silmadest näen
et armastad teist.
Oh, mu söbrake arms
ütte, kes on see neid?
Ma tahaks nii väga
jääda ausaks su ees
kuni soojana veri
voolab soontes mu sees.

RUHNU / RUNÖ

Carl Russwurm kirjutas lauluteksti üles Vormsil 19. sajandi kespaigas ja avaldas 1855. aastal. Viis on laialt levinud Rootsis.

Vistexten tecknades ned på Ormsö vid 1800-talets mitt och publicerades av Carl Russwurm 1855. Melodin är allmänt spridd i Sverige.

Jag gick mig ut i lunden Ma läksin metsasallu

Tölge/översättning:
Sofia Joons, Yngve Rosenblad

The musical score consists of three staves of music. The first staff starts with Dm, followed by Dm, A7, Dm, and F chords. The lyrics are: "Jag gick mig u-ti lun-den att hö-ra få-gel-sång, där näk-ter-ga-len". The second staff starts with B♭, followed by Dm, Gm, A7, Dm, A7, and Dm chords. The lyrics are: "spe-la-de u-ti sin lju-va klang. Men tur-tur-du-van hör-des u-ti en an-nan". The third staff starts with A7, followed by B♭, Gm, E7, A7, and Dm chords. The lyrics are: "dal, och hen-nes ljud ut-för-de att hon en-sam-men var.". The music is in common time.

1. Jag gick mig uti lunden att höra fågelsång
där näktergalen spelade uti sin ljuva klang.
Men turturduvan hördes uti en annan dal
Och hennes ljud utförde att hon ensamman var.
2. Nu äktenskapets stiftare och himmelske
monark,
Som haver inplanterat den kärleken så stark,
Att ingen häftig låga densamma övergår,
Och ingen mänskopålåga ej heller det förslår.

1. Ma läksin metsasallu, kus rökkas
lindehääl
ja läksutas seal ööbik nii magusasti veel.
Kuid turteltuvi kostis eemalt orust seal
ja kurval viisil ütles end üksi ilma peal.
2. Nüüd abielu looja ja Taevakuningas
need armusügavused on istutanud meis
ei ükski kireleek sellest ülem olla saa
ei ükski inimpiiri valusamalt körveta.

Rootsi kirikuõpetaja Ernst Gordon kopeeris lauluteksti Johan Arwesson Massi või Helena Isaksdotter Meldersi käsitsi kirjutatud lauluvihikust Ruhnu aastatel 1920–1922. Viisi lauldi sama tekstiga Rootsise Blekingi maakonnas, kus Gordon elas, ja seda vahendas Astrid Selling.

En visa som prästen Ernst Gordon tecknade ned på Runö 1920–1922 antingen ur Johan Arwesson Mass eller Helena Isaksdotter Melders handskrivna visbok. Melodin sjöngs till samma text i Blekinge, Gordons hemtrakter i Sverige, och har förmedlats av Astrid Selling.

Wangi laul

Fångens sång

Adina Lutheri (Naissaar) laulikust
Ur Adina Luthers (Nargö) visbok
Tölge/översättning: Sofia Joons

1. Seal Pe-ter - bu - ri linnas vaikind kä - ra ja ko-gu maa - ilm läinud hin-ga -

4. ma. Üks kurb-lik noor-mees trel - li-de ta - ga seal kaebab o - ma kadund priiu -

8. Am sest.

Adina Lutheri (Naissaar) laulikust
Ur Adina Luthers (Nargö) visbok

Wangi laub.
Seal Peterburgi linnas oli väendum nära
Ja tööd maailmu läänd tingamaa
Üks aurblis noormees tellidi täga
Ta metsat vahend misest!

2. Mind sunulge vörget vangi vallaid,
Ja hulgavad Tahed Taeva all,
Mind sunulge kui teeva lamed
Ja andree andree-andrist mull.

3. Kui olin alles soor ja ilus
Ja armastasin palavalt
Üks niiuid kelle parasi mina
Niivid vangit kean olema

4. See meini oli mii imme ilus
Viis ilus kui üks Mai xuu õis
Taminuga sondit rohe aedas
Siial muusid ei tahneid ma.

17. 18.

Üks öhta oli mii imme ilus
End välja läkin ja lutamaa
Minu kallim lubas tulla täna
Minu teda aeda osdma. jäin.

6. 7. 8.

Täiti aeda aga mille üveri
Üks noormees oli terraga
Minu süda kiomas rehas pöles
Tal Tahsein mäestas ma.

7. Ruuhive paekus ja ohue langes
Ja meie väga viljalaas
Minu kallim mina sa seda ligip
Niivid sed sa üks mõistunud

9. 10.

Sandarmid mind siis kinni vöttisid
Ja niivid peas vangis olema
Ebas poljuv õnne maha mätsin
Ja niivid mind naevab see suli.

1. Seal Peterburi linnas vaikind kära ja kogu maailm läinud hingama. Üks kurblik noormees trellide taga seal kaebab oma kadund priusest.
2. Kui olin alles noor ja olin vaba, siis armastasin kuumalt-palavalt üht neidu, kelle pärast pean nüüd mina siin külmas vangihooones viibima.
3. Üks sügisöhtu, mis nii imeilus ma roosiaeda läksin köndima. Minu kallim lubas tulla öhtuvilus jänin teda sinna aeda ootama.
4. Ta tuli aga siiski mitte üksi üks võõras noormees oli temaga. Minul hirmus viha südamesse kerkis ja talle kätte maksta tahtsin ma.
5. Revolver paukus, ohver langes maha ja neiu ahaustuses kiljatas: Minu kallim, ei sind enam näha taha sust saanud minu venna mörtsukas.
6. Siis sandarmid mind seal kinni võtsid nüüd pean mina vangiraudus olema. ;,: Eluõnne roosiaeda maha matsin ja nüüd mind vaevab hirmus veresüü. ;,:

1. I Petersburg där tytnaden har lagt sig och hela världen andas ut. En sorgsen yngling bakom galler Han begräder friheten som svann.
2. När jag en gång var ung och jag var fri då jag älskade så hett en skön flicka för vars skull jag måste sitta fängslad bakom lås och bom.
3. En kväll som var så underbart vacker jag hade gått ut på en promenad. Min käraste had' lovat komma med mig jag väntade i trädgården.
4. Hon kom till trädgården men inte ensam en yngling där vid hennes sida gick. Mitt hjärta brann av hemskaste ilska jag ville hämnas sveket där och då.
5. Revolvern fyrades av och offret stupar och flickan skrek så väldeligt: Du min älskade, vad har du gjort? Nu är du en mördare.
6. Gendarmerna mig tog till fånga nu sitter jag här bakom lås och bom ;,: livets lycka har jag nu begravt mig plågar skuldens börla tung. ;,:

Paljud korporandid oskavad seda laulu siiamaani või mäletavad selle laulmist. On olemas palju variante nii laulu sõnadest kui ka viisist. See tekstiversioon on leitud Adina Lutheri käsitsi kirjutatud lauluraamatust.

Det här är en visa som många korporanter fortfarande kan eller har minne av att de sjungit. Det finns en mångd varianter både på text och melodi. Den här textversionen är hämtad ur Adina Luthers visbok.

0, varför bad du om mitt unga hjärta? Oh, miks sa palusid mu õrna südant?

Tölge/översättning:
Sofia Joons,
Yngve Rosenblad

Agneta (Öman) Tominga (Vormsi) ja Adina Lutheri (Naissaar) laulikutest
Ur Agneta (Öman) Tomingas (Ormsö) och Adina Luthers (Nargö) visböcker

4 D A7 A7

O, var-för bad du om mitt un-ga hjär-ta? O, var-för bad du om att äls-ka

D D A7 A7

dig? O, var-för gjorde du mig så-dan smär-ta? O, var-för är du falsker emot

8 D

mig?

1. O, varför bad du om mitt unga hjärta?
O, varför bad du om att älska dig?
O, varför gjorde du mig sådan smärta?
O, varför är du falsker emot mig?

2. Så många år så många långa dagar
Har jag i världen levat säll med dig
Men om jag kunde kalla dem tillbaka
Då vore jag men visst ock lyckelig

3. Nu slutar jag att skriva dessa rader
Ty tårarna de rinnet på min kind
Så mina tårar rinna ned på jorden
För dig min vän som så har narrat mig

1. Oh, miks sa palusid mu õrna südant?
Oh, miks sa armastust mult palusid?
Oh, miks sa tegid mulle nõnda valu?
Oh, miks sa nõndamoodi petsid mind?

2. Nii palju aastaid ja nii pikki päevi
ma olen õnnes elan'd sinuga.
Kuid kui ma loobuda neist oleks saanud
siis õnnelik mu elu oleks ka.

3. See rida jäab mu pika kirja viimseks sest pöskedele voolab pisaraid.
Ja maa mu ümber saanud nutust niiskeks su pärist, et mind ära narrisid.

VORMSI / ORMSÖ

Kõik, kes on vaadanud Vahtramäe Emili filme, mäletavad arvatavasti teenijatüdruk Lina laulud kurbi laule. Enamik neidest lauludest levis massiliselt teenijatüdrukute ja sulaste kambrites Rootsis eelmine sajandivahetuse ajal. Osa neist korjasid külas käinud rannarootslased üles Rootsi ja Soome sadamates. Üks versioon sellest kurvast armastuslaulust on pärít Agneta (Öman) Tominga (Vormsi) ja Adina Lutheri (Naissaar) laulikatest.

Alla som har sett filmlerna om Emil i Löneberga kommer nog ihåg de sorgliga kärleksvisorna pigan Lina sjunger. Det handlar om skillingstryck som skrevs ned på många pig- och drängkamrar i Sverige runt sekelskiftet 1900. En del av dem snappades upp av estlandssvenskar på besök i svenska eller finska hamnar. En version av visan har jag hittat i ur Agneta (Öman) Tomingas (Ormsö) och Adina Luthers (Nargö) visböcker.

Noorus on ilus aeg

Härlig är ungdomen

Agneta (Öman) Tominga (Vormsi) lauluvihikust

Ur Agneta (Öman) Tomingas visbok (Ormsö)

Tölge/översättning: Sofia Joons

The musical score consists of four staves of music. Staff 1 starts with F major, B-flat major, F major, and C7 chords. Staff 2 starts with F major, C7, F major, and D7 chords. Staff 3 starts with G major, F/C major, C7, F major, and C7 chords. Staff 4 starts with F major, D7, G major, F/C major, C7, and F major chords.

Staff 1:

1. Pea õits'vad lil - led pea õits'vad roo - sid, pea õit-seb lill - ära unus - ta

Staff 2:

mind. Pea õits'vad mind. Ma üt-len veel ükskord: noo - rus on ilus aeg noo-rus ei

Staff 3:

tu - le ii - al ta - ga - si. Ei tu - le, tu - le ta, ii - al ei

Staff 4:

tu - le ta, noo - rus ei tu - le ii - al ta - ga - si!

1. ;,: Pea õits'vad lilled, pea õits'vad roosid,
pea õitseb lill - ära unusta mind. ;,:

Refr. Ma ütlen veel üks kord:

Noorus on ilus aeg,
noorus ei tule iial tagasi.
Ei tule, tule ta, iial ei tule ta,
noorus ei tule iial tagasi.

2. ;,: Meil kasvab viinapuu ja sel on marjad,
neist voolab välja magus viin. ;,:

Refr. Ma ütlen veel üks kord ...

3. ;,: Ma tean üht neidu, kes mull' nii armas,
teda ajaviiteks armastan. ;,:

Refr. Ma ütlen veel üks kord ...

1. ;,: Snart blommar blomster, snart
blommar rosor snart blommar ock lilla
förgätmigej. ;,:

Refr: Jag säger än en gång:
Härlig är ungdomen,
ungdomen kommer aldrig mer igen.
Den kommer aldrig, aldrig så kommer den,
ungdomen kommer aldrig mer igen

2. ;,: Här växer vinrankor och därför druvor,
ur dem det rinner vin så sött. ;,:

Refr: Jag säger än en gång ...

3. ;,: En flicka jag känner, hon är så ljuvlig,
men min kärlek är ett tidsfördriv. ;,:

Refr: Jag säger än en gång ...

Minnet gör tungt genom tiden
nuggande blodiga sår.

Minnet är svartnade hunder
utan en etimma av gas
Minnet är brygglösa stunder
Minnet är fyällor och grus.

T.K. 27 maj 1937.

Noorus on ilus aeg.

pea öitsmas lilled
pea öitsmas voodis
pea öitsmas üks lill
öia-unustamind

Põn Ma ülen veel üks kord
Noorus on ilus aeg
Noorus ei tul ole ja tagasi
Ei tul ole, tul ole ta, ja ei tul ole ta
Noorus ei tul ole tagasi

Agneta (Öman) Tominga lauluvihikust (Vormsi)
Ur Agneta (Öman) Tomingas visbok (Ormsö)

RUHNU / RUNÖ

Agneta (Öman) Tomingas oli üks paljudest rannarootsi koolinoortest, kes õppis Pürksi pöllutöö- ja rahvälükoolis. Tema käsitöö kirjutatud laulik sisaldab mitmeid järgi intensiivsest seltsielust Pürksis, kus noored ei vahetanud mitte ainult laulusõnu rootsi ja eesti keeles, vaid ka luuletusi ja muid tervitusi.

Agneta (Öman) Tomingas var en av alla de estlandssvenska ungdomar som gick på Birkas folkhögskola. Hennes anteckningsbok med handskrivna vistexter bär spår av ett intensivt kamratliv i Birkas, där man inte bara byter visor med varandra på svenska och estniska, utan också skriver in smådikter och hälsningar på de båda språken.

Vi gå över daggstänkta berg Me könnime kastemärjal mäel

Tölge/översättning:
Sofia Joons, Ynqve Rosenblad

Maria (Berggrön) Stahli lauluvihikust (Väike-Pakri) Ur Maria (Berggrön) Stahls visbok (Lilla Rågö)

1. Vi gå ö - ver dagg - stänk - ta berg, fal - le - ra! Som

3 lå - nat av sma - rag - der - na sin färg, fal - le - ra! Och sor - gerha viing - a vå - ra

6 gla - da vi - sor klin - ga så friskt ö - ver dagg - stänk - ta berg, fal - le - ra!

1. Vi gå över daggstänkta berg, fallera!
Som lånat av smaragderna sin färg, fallera!
;,: Och sorger ha vi inga våra glada visor klinga
så friskt över daggstänkta berg, fallera! ;,:

2. Den vägen som leder till min vän, fallera!
Den är både stenig och ojämnn, fallera!
;,: Men vi skola laga alla stenarna bort taga
på vägen som leder till min vän, fallera! ;,:

3. Så gladeligt hand uti hand, fallera!
Vi gå nu till fågel Fenix land, fallera!
;,: Det sagoland som skiner av kristaller och rubiner
Vi gå nu till fågel Fenix land, fallera! ;,:

1. Me könnime kastemärjal mael, valle-raa!
Smaragdidena roheluserüüs, valle-raa!
;,: Ei ole meil kurbust, me laulud on röömust
nii värsked siin kastemärjal mael, valle-raa! ;,:

2. See tee, mis mu sõbra juurde viib, valle-raa!
See kivine ja konarlik see on, valle-raa!
;,: Kuid nüüd me ette võtame ja kivid ära tõstame
siit teelt, mis mu sõbra juurde viib, valle-raa! ;,:

3. Me könnime röömsalt käsikäes, valle-raa!
Me tulelindu püüdma lähme koos, valle-raa!
;,: See muinasjutuline, kus kristalle ja rubiine
Me tulelindu püüdma lähme koos, valle-raa! ;,:

Lõbusad 1920ndad on jätnud jälje siin- ja sealpool rannarootslaste lauluvihikutesse. Siin on üks nooruslik ja röömus köndimise laul, mis kuulus selle aja rootsikeelsete koolide laulurepertuaari.

Det glada 1920-talet anas på många håll i de estlandssvenska visböckerna. Här är en ungdomligt käck vandringssång som ofta ingick i repertoaren av sånger på svenska språkiga skolor i Estland.

Vagabondvalsen

Hulkuri valss

Laulu rootsikeelne versioon on pärit Alfred Mihlbergi (Väike-Pakri) laulikust Den svenska versionen av visan är hämtad ur Alfred Mihlbergs (Lilla Rågö) visbok

C G7 C E7 F Dm

1. I bor-gen ett gre-var-nas bröl-lop skallstå och bru-den får

6 kro-na i här. Där bju-des på cham-pis, där bju-des på allt, men

13 hjär-tat här i san-de kallt. På by-vä-gen trä-der jag dan-sen, därde

21 su-san-de fu-ror-na stå. Den äls-kan-de vand-rar i

27 val-sen, kom flick-a, kom dan-sa med mig!

Alfred Mihlberg oli usin laulude vahendaja, kes kirjutas laulutekste enda laste ja sugulaste laulikutesse. Ükskõik, kus ta parasi jagu viibis, kas Vene sõjaväes esimese maailmasõja ajal, rannarootslaste aladel või eestlaste juures, leidis ta laule, mida kirjutada oma laulikutesse. Mõned neist on meremeeste laulud. Küsisin tema poja Einari käest, kas on mõni laul, mida ta eriti mäletab oma lapsepõlvest. „Hulkuri valssi,“ vastas ta. „Selles on nii hea tunne sees!“

Alfred Mihlberg var en flitig visförfattare som skrev in vistexter i sina barns och släktlingars visböcker. Var han än var, i ryska armén under första världskriget, eller runt om i svenskbygden och bland ester hittade han visor att föra in i sin visbok. En del är sjömansvisor och jag frågade hans son Einar, om det är någon av dem hans särskilt minns från sin barndom. Vagabondvalsen, saade han. Det är en så skön känsla i den!

1. I borgen ett grevarnas bröllop skall stå
och bruden får krona i hår.
Där bjudes på champis, där bjudes på allt,
men hjärtat är isande kallt.

Refr: På byvägenträder jag dansen,
där de susande furorna stå.
Den älskande vandrar i valsen,
kom flicka, kom dansa med mig!

2. Tähis on taevas ja kumamas kuu,
kui kristallid säravad nad,
kuid hulgust ei sugugi segamas muu,
kui mõrsjaga teed astuvad.

Refr: Siis meeeldi maanteel ma tantsin,
kus metsade, tormide laul,
sedá marulist hulkuri valssi,
tule minuga, neiu, ahhoi!

Gymnastik-

I borgen ett grevarnas bröllops
Vägleder min ensamma stig
och bruden får krona i hår
Där bjudes på champis där bjudes
eller hjärtat är isande kallt.
Refr: På byvägenträder jag dansen
där de susande furorna stå
Den älskande vandrar i valsen
Kom flicka, kom dansa med mig

Kom flicka, kom valsar, så som
och så härn
sö lyder gymnamens kör!
Kom dansande bort över
bifjan den blå
Kej, den turen här ej är färdig

Natthimlens stjärna och månen
Vägleder min ensamma stig
eller driver mig hunger, se'n far
jag till sjöss
Kanhända dom här hjälper mig
När koret det stannar och
stannut det är
Jr du flicka, min blistitale
Då var min tanke till furor-
nas ent
Detta valstötteri ~~egmonti~~ rub-

3. Natthimlens stjärna och månen i skyn
vägleder min ensamma stig,
men driver mig hunger, se'n far jag till sjöss.
Kanhända de där hjälper mig.

Refr: På byvägenträder jag dansen,
där de susande furorna stå.
Den älskande vandrar i valsen,
kom flicka, kom dansa med mig!

4. Ei hulguse armastus tooruseks lä'e,
tal süda on puhas ja prii.
Ka tema võib armsamat kallistada
ja önne tal näidatagi.

Refr: Siis meeeldi maanteel ma tantsin,
kus metsade, tormide laul,
sedá marulist hulkuri valssi,
tule minuga, neiu, ahhoi!

Mu isamaa armas Mitt fosterland kära

Hans Murmani (Vormsi) ja Maria (Berggrön) Stahli
(Väike-Pakri) lauluvihikutest
Ur Hans Murmans (Ormsö) och Maria (Berggrön)
Stahls (Lilla Rågö) visböcker

Tõlge/översättning: Sofia Joons

1. Mu i-sa-maa ar-mas, kus sün-di-nud ma. Sind ar-mas-tan ma jär-jest ja

7. kii-dan lau-lu - ga. Sind armas - tan ma jär - jest ja kii-dan lau-lu - ga.

13. Oh minu i - lus isa - maa, oh, kui armas oled sa!

17. Ehk küll võõr - sil vii - bin ma, siis - ki sind ei u - nus - ta!

1. Mu isamaa armas,
kus sündinud ma.
;,: Sind armastan ma järjest
ja kiidan lauluga. ;,:
;,: Oh minu ilus isamaa
oh, kui armas oled sa. ;,:
;,: Ehk küll võõrsil viibin ma
siiski sind ei unusta! ;,:
;

2. Ei seedrid, ei palmid
ei kasva me maal.
;,: Meil siiski kenad männid
ja kuused, kased ka. ;,:
;,: Oh minu ilus isamaa ...
;

3. Ei hõbedat kulda
ei leita siin maal.
;,: Meil viljakandvat mulda
on küllalt igal pool. ;,:
;,: Oh minu ilus isamaa ...
;

Refräään on üleskirjutatud Aliide Kaasiku järgi (Pöide) Ingrid Rüütli poolt 1961 a.
Refrängen är nedtecknad efter Aliide Kaasik (Pöide) av Ingrid Rüütel 1961.

Hui sõda rändama
Peale laulude romantilisest armastusest, leidsid ka laulud isamaa-armastusest oma tee rannarootslaste laulikutesse. Üks omal ajal ja siamaani armastatud laul „Mu isamaa armas” on olemas nii Hans Murmani (Vormsi) kui ka Maria (Berggrön) Stahli (Väike-Pakri) lauluvihikutes.

Det var inte bara romantisk kärlek i estlandssvenskarnas visböcker, utan också visor om kärleken till fosterlandet. En omtyckt visa som även hittade sin väg till visböckerna som skapades av Hans Murman på Ormsö och Maria (Berggrön) Stahl på Lilla Rågö är ”Mitt fosterland kära”.

Mu isamaa armas.

*Mu isamaa armas,
Kus sindinud ma;
:: Sind armastan ma järgest
Ja küdan laubuga! ::
Ei feedrid, ei palmid
Ei karwa sün maal;
:: Meil füski kenad maa
Ja kuuned, kaged ka. ::
Ed höbedot, kulta
Ed lita sün maal; ::
:: Meil wilja-kandjat mulla
Ou küllalt igal pool! ::
Oh ööfe veel kauay
*Mu isade maa!**

1. *Mu isamaa armas*
Kus sindinud ma
:: *Sind armastan ma järgest*
Ja küdan laubuga
2. *Ei feedrid ei palmid*
Ei karwa sün maal
:: *Meil füski kenad maa*
Ja kuuned valot na
3. *Ed höbedot kulta*
Ed lita sün maal
:: *Meil wilja-kandjat mulla*
Ou küllalt igal pool

Hans Murmani (Vormsi) ja Maria (Berggrön)
Stahli (Väike-Pakri) lauluvihikutest
Ur Hans Murmans (Ormsö) och Maria (Berggrön)
Stahls (Lilla Rågö) visböcker

1. Mitt fosterland kära
där födder jag är.
:: Dig älskar jag allt ständigt
och hedrar med min sång ::
:: Å du mitt sköna fosterland
å, hur härlig jag dig fann ::
:: Vart jag än i världen gå
aldrig dig jag glömma må! ::

2. Här cedrar och palmer
ej växa kan.
:: I stället växer furor
och granar och björkar ::
:: Å du mitt sköna
fosterland ...

3. Silver och guld
man här ej finna kan.
:: Men svart och bördig
mylla
finns rikligt överallt ::
:: Å du mitt sköna
fosterland ...

Uppå källarbacken Keldrikünka peal

Tölge/översättning:
Sofia Joons, Yngve Rosenblad

D A

Up - på käl - lar - backen, up - på källar - backen har jag en vän.

A A7 D

Up - på källar - backen, up - på källar - backen har jag en vän.

G D A7 D7 G

Vacker är han, finer är han, glader är hannär han dan-sar. Vacker är han,

14 D Bm Em A7 D

finer är han, glader är han nör han dan - sar.

Uppå källarbacken, uppå källarbacken
har jag en vän. .;:

Vacker är han, finer är han,
glader är han när han dansar. .;:

Keldrikünka peal, keldrikünka peal
mul sõbrake on. .;:

Ta on armas, ta on kena
rõõmus on ta kui ta tantsib. .;:

„Keldrikünka peal“ ja „Köstri väike vares“ on laulumängud, mida rootsikeelsete rahvakoolide õpetajad Eestis ja kirikuõpetajad Rootsist õpetasid rannarootsi lastele 1920- ja 1930ndatel.

"Uppå källarbacken" och "Prästens lilla kråka" är sånglekar som estlandssvenska barn lärde sig av lärare på de svenska folkskolorna i Estland och av präster från Sverige på 1920- och 1930-talen.

Prästens lilla kråka Köstri väike vares

Maria (Berggren) Stahli laulikust (Väike-Pakri)
Ur Maria (Berggren) Stahls visbok (Lilla-Rågö)

Tölge/översättning:
Sofia Joons, Yngve Rosenblad

Präs-tens lil-lakrå-ka, skulle ut och å-ka, in-gen hade hon som kör-de.

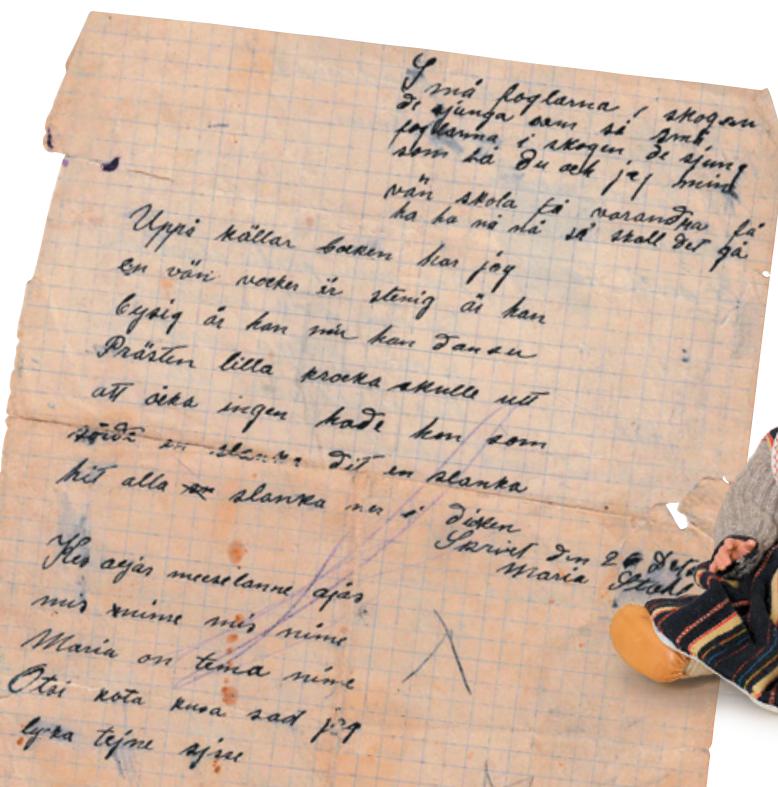
Än slank hon hit och än slank hon dit, och än slank hon ner i di-ket.

;,: Prästens lilla kråka
skulle ut och åka
ingen hade hon som körde. ;,:;

;,: Än slank hon hit
och än slank hon dit
och än slank hon ner i diket. ;,:;

;,: Köstri väike vares
lustisõitu tahtis
kutsarit tal kahjuks polnud. ;,:;

;,: Kord vajus siia
kord vajus sinna
kuni sõitis prauhti tiiki. ;,:;

RUHNU / RUNÖ

Festn
Pidu

Tekst/text: Mats Ekman (Riguldi/Rickul)

Tõlge/översättning: Toivo Toomingas

Toimetanud/redigerat: Lauri Õunapuu

1. Ve tänkt å ve språ-ka än ve skulld hålld fest, å da äre

daen å nö ä - re bäst. Kom lätt oss nö fräd - jas, nö ä-ra ve

ong, all flickar å påj - kar nö ko - me å sjong!

1. Ve täinkt å ve språka än ve skulld hålld fest
å da äre daen å nö äre bäst.

Kom lätt oss nö fräjdas, nö ära ve ong,
all flickar å påjkar nö kome å sjong!

2. Ne gift, som ära niftor å håva färstånd
kome mä opa festn, oppbigge vårt länd.
Kome sjong opa måle som mor oss ha lärt
e fäderneslände, som är oss så kärt!

3. Kome sjong om vår frihajt, som Gud åt oss skäint,
som lo unde risse nergräve å dräinkt.
Tå hos-herre dansa å trampa mä fräjd
opa bondfålkес nacka som lo undeböjd!

4. Nö sjong ve så fri jussom föla e skoen
nö ära änt hos-herre hegre än bon.
Fråm träldomen ära ve åtor nö fri
å hopas å glädjas åt än ljusan til!

1. Oli plaane, oli mõtteid, et teha üks trall
täna ilus on aeg, ei oodata või!

On pidu, on rõõmu, kõla kenast me laul
lase lõbu ja lusti sest pikk on me laud.

2. Kas üksi või paaris, kohal olla sa võid
me päralt on alati headus ja võit!

Nüüd laul kõla keeles, mis kasvatas meid
ja kodustel randadel kajada võib.

3. Tule laulame priiusest, käes on ta meil
ja jäägu nüüd maha me orjaöö lein!

On möödas need ajad, kui paruni võim
me turja peal tantsis ja rõhuda võis.

4. Ei linnule laule ju keelata saa
ja talumees jälle on vaba me maal!

Tänu Taevale elu on minemas heast
et rahval ei lõppa ei elu ei jaks!

RIGULDI / RICKUL

Riguldis loodud lauluvihikutest võib leida midagi, mida tavaliselt ei leita käsitsi kirjutatud laulukutest: kohalikke autorilaule. Autoriks on Mats Ekman (1865–1934), kes paneb ajastu sõnadesse ja töstab esile teemasid, mis olid rannarootslastele olulised. Siin on ülistuslaul vabadusele, mis oli kirjutatud omal ajal laialt levinud ja armastatud tantsu *Pas D'Espagnol* (eesti keeles padespaan) viisile.

I visböcker från Rickul finns något som är unikt i handskrivna visbokssammanhang: lokalt förtättade visor av bygdeskalden Mats Ekman (1865–1934). Ekman fångar tidsandan och lyfter fram tankar kring det som var aktuellt för estlandssvenskarna. Här är en visa till friheten som han skrivit till en välspridd dans - Pas D'Espagnol - som på estniska kallades padespaan.

På Capri

Kord Capri saarel

Ester Maria (Ahlström) Weesare (Vormsi)
ja Agneta (Öman) Tominga (Vormsi) laulikutest

Ur Ester Maria (Ahlström) Weesars (Ormsö)
och Agneta (Öman) Tomingas (Ormsö) visböcker

D

Det var på Cap - ri vi möt - te va - rand - ra, Jag minns det
Kord Cap - ri saa - rel ma sü - da-me kaot - sin, nüüd enam

3 Em A Em A
än som det vo - re i går. Där bland mi - mo - sor jag såg hen-ne
ra - hu ma lei - da ei saa. Kui te - da pal - mi all is - tu-mas

6 Em A D A7 D G
vand-ra i l - ta - liens blom - man-de vår. Nat - ten var en dröm, en
leid-sin tundsin ko - he et ar - mu nud ma. Ja Itaa - lia tae - va -

10 D A A7 D D7 G
sa - ga, vid Mari - na Gran - des strand. När en kyss jag vil - le
si - nas vö - lus meid ta päi - ke - ne. Kü - si - sin talt: "Ta - had

14 D Bm E A D
ta - ga gav hon mig till avs - ked sin hand. På hen-nes fin - ger en vig - selring
Si - na nüüd vaid kuu - lu - da mi - nu - le?" Siis kå - te va - hel ta so - sistas

18 Em A
blänk - te, och med en hand - kyss jag sa - de ad - jö, den kär-leks -
ör - nast ja kui kätt te - mal suud - le - sin ma, siis nä - gin

21 Em A Em A D A7
sa - gansom Cap - ri mig skänk - te såg Ne - a - pel och sen fick den
sör - mes tal lau - la - tus - sör - must. I - ga - vest nüüd ad - jöö Cap - ri

24 D
dö. saar.

Boomps-a-daisy

Ester Maria (Ahlström) Weesare (Vormsi) lauluvihikust
Ur Ester Maria (Ahlström) Weesars (Ormsö) visbok

3 G D7 G C
In the naugh - ty nine-ties la-dies were so gay. In the naugh - ty

6 G C D D7 Em
nine-ties this is how they'd play. Walt-zing as light as a fea-ther and

13 A A7 D D7 G D7 G
bum-ping their bust - les to - geth-er. Refr. Hands - knees - and boomps-a -

20 Em Am E7 Am D D7 G
dai - sy! I like a bust - le that bends. Hands - knees - and boomps-a -

28 E7 D/A A7 D D7 G D7 G
dai-sy! What is a boomp bet-ween friends? Hands - knees - oh! Don't be

36 Em Am E7 Am D D7
la - zy! Let's make a party a wow! Now then hands - knees - and

43 G E7 Am D7 G D G
boomps - a - dai - sy, turn to your part - ner and bow! Bow - wow!

Ester Maria Ahlström kirjutas laulu üles ajal, mil ta õppis Roots'i eragümnaasiumis Haapsalus 1940ndate alguses.

Sången tecknade Ester Maria Ahlström ner när hon gick på Svenska gymnasiet i Hapsal i början av 1940-talet.

Där som sädesfälten böja sig för vinden

Ur Adina Luthers (Nargö) och Maria Peterssons (Ormsö/Gotland) visböcker
samt en fritt skapad version på runskä av Tomas Dreijer (Runö), 1947

The musical score consists of ten staves of music for voice and piano. The key signature is mostly F major, with occasional changes to B♭ major, G major, C major, Dm, Gm, A7, and F major. The time signature is common time throughout. The lyrics are written below each staff, corresponding to the musical notes. The score is divided into sections by measure numbers (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15) and measures.

1 F B♭ F
Där som sä - des-fäl - ten bö - ja sig för vin - den och vi en
Som oar hei - ma var pa Run mitt e Ris - vi - ke levd

3 F G C C7
mörk grön å gran - skog ly - ser ba - kom dem. Syns
gott gott all var gla som fun pa grein. Allt den som

5 F B♭ F
lil - la rö - da stu - gan in - vid grin - den som i
hevds hä hav vi e oart preh - te ri - ke å eie

7 Dm Gm C7 F
for - na ti - der var mitt barn - doms - hem. Där Allt var
stu - o pa en stad - jan grund - val - stein. var var

9 Dm A7 Dm
sol och som - mar ö - ver grö - na ha - gar nä - som
tär oart ei - e som vi hav å ske - ta: oa - ker,

11 G7 C C7
sjut - ton - årig å jag där-hem - ma var. Och de
eng som heim djur å sko å loand. Fast

13 F B♭ F
min - nen som stå kvar från des sa da - gar. Är trivds de
er - vo jamt var soart å mil - la le - ta

15 F/C G Gm C7 F
kä - ras - te och vack - ras - te jag har.
gott, bå - de gam - met folk å boan.

Seal, kus rukkiväli lagendikul heljub

Adina Lutheri (Naissaar) ja Maria Peterssoni (Vormsi/Ojamaa) lauluvihikutest ning Tomas Dreijeri (Ruhnu) 1947. aastal vabalt loodud versioon ruhnu murdes

Sheet music for "Seal kus" in F major, 4/4 time. The lyrics are in Finnish. Chords are indicated above the staff.

1 F B♭ F
Seal kus ruk - ki-vä - li la - gen - di - kul hel - jub, kör - ge

3 F G C C7 F B♭
kuu-sik ko-hab mä - e - nööl - va - kul. Väi-ke ma - ja - ke - ne maan - tee ää - res

6 F Dm Gm C7 F
sei - sab lap - se - pööl - ve - ko - du o - li sealkord mul. Pal - ju

9 Dm A7 Dm G7
päi-kest o - li seal ja pal - ju lil - li, rõõm-salt män - gi-sin ma le - his-puu - de

12 C C7 F B♭ F
all. Kal - lis mä - les - tus mis mul neist päe - vist jää - nud, pü - sib

15 F/C G Gm C7 F
kus - tu - ma - ta hin - ges sü - ga - val.